

Rådmansös plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

Planen gäller under läsåret -21/-22

Innehåll

Rådmansös plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ...	1
Introduktion och vision	3
Delaktighet – alla som deltar i arbetet	3
Så här gör vi planen känd och tillgänglig	3
Utvärdering – så här gick arbetet med förra årets plan.....	3
Kartläggning.....	4
Verksamhetens analys efter kartläggningen	5
Det här kommer vi att göra för att förebygga kränkningar i vår verksamhet.....	5
När personal får kännedom om att ett barn utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier hanterar vi det på följande sätt	6
Bilaga 1	7
Definitioner av kränkande behandling enligt skollagen (2010:800) kap. 6.....	7
Definitioner av trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)	7
Definitioner av sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)	7
Bilaga 2	8
Diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567).....	8
Hur diskriminering kan gå till.....	8
Diskrimineringsgrunderna.....	8
Bilaga 3	9
Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.....	9
Samband mellan skollagens och diskrimineringslagen i upprättandet av planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier	9
Förbud mot repressalier	9
Bilaga 4	10
Tips på information och material som verksamheter kan använda i sitt förebyggande arbete	10

Introduktion och vision

Norrtälje kommuns alla verksamheter – från förskolan till vuxenutbildningen bedriver ett målinriktat och förebyggande arbete för att motverka att barn och elever utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier.

I alla våra verksamheter råder nolltolerans mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är skollagen och diskrimineringslagen som styr vårt arbete på det här området. Det förebyggande arbetet som beskrivs i den här planen syftar till att skapa en miljö som är trygg och säker för alla barn i våra verksamheter.

Delaktighet – alla som deltar i arbetet

I kommunens förskolor och skolor deltar personal, elever och vårdnadshavarna i arbetet med att förebygga kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

På Rådmansö förskola gör vi så här för att alla ska bli delaktiga och informerade om planens innehåll:

- Barnen deltar efter ålder och mognad i intervjuer och gruppsamtal
- Barn deltar i trygghetsvandringar
- För de yngre barnen genomför personalen observationer kring samspel och trivsel i förskolans miljöer med utgångspunkt för risk för kränkningar mellan barn-barn och barn-vuxna.
- Vårdnadshavarna i förskolan får möjlighet att delta i den årliga utbildningsenkäten.

Så här gör vi planen känd och tillgänglig

Planen finns på Unikum som är kommunens skolplattform, och på Norrtälje kommuns webbplats under varje verksamhet. En ny plan publiceras senast 30 november varje år.

Utvärdering – så här gick arbetet med förra årets plan

Alla vikarier har fått en introduktion och vet vart de ska vända sig om de upplever något som känns otryggt i utbildningen. De är också medvetna om vår anmälningsplikt. Vi följer kommunens ställningstagande för barns integritet och låter inte okända vikarier vara ensamma med barnen vid vila, toalettbesök eller andra situationer som kan vara integritetskränkande för barnen.

Stor del av arbetet har även bedrivits utomhus och många barn har tagits emot och överlämnats utomhus vilket har varit positivt utifrån att det lätt uppstår konflikter i förskolans hallar. Vi kommer även i fortsättningen att ta emot barn som kommer efter 7.30 utomhus då vi har sett att det är en framgångsfaktor.

Vi har även tittat på Norrtälje kommuns utbildningsenkät på fråga 12: *Mitt barn är tryggt i förskolan*

och fråga 13: *Förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som tex mobbing.*

På fråga 12 så upplever de flesta, 86 %, att deras barn är tryggt i förskolan. Övriga vet ej eller upplever inte att deras barn är tryggt.

Fråga 13 har 80% nöjdhet och 11 % som har svarat vet ej, vilket innebär att vi behöver bli tydligare i vårt arbete.

Följande områden arbetade vi med under det förra läsåret:

- Toalett/tvätttrum – verksamhetsanpassning utifrån att det blev trång vid handfat. Ökad närvaro av vuxna vid toaletterna samt skyltar som signalerar upptaget och ledigt
- Våldsbejakande lekar – lekar som har skapat utanförskap och konflikter.
- Trånga utrymmen som kiosken, digitala hörnan och tubkanan – avsaknaden av vuxna gör att det lätt kan bli konflikter.
- Buskage utomhus – några barn upplever det som hotfullt att vistas där

Så här gick det:

- Toalett/tvätttrum – nu finns en tvättränna uppsatt som minskar risken för konflikter då det är större yta att vistas vid samt att skyltarna för ledigt och upptaget finns uppsatta. Barnen signalerar ingen oro där vid årets trygghetsvandring.
- Våldsbejakande lekar – personal har aktivt pratat om yrken där det är fred som är det viktiga och inte krig och död även om det förekommer vapen i dessa yrken. Personalens samsyn kring detta och det gemensamma bemötandet har gjort att vapenlekar har upphört och konflikter har minskat. Även vårdnadshavare har varit delaktiga i detta hemma vid. Nu har barnen anammat andra lekar som skapar sammanhållning.
- Trånga utrymmen – personalen har uppmärksammat vilka områden de behöver befinna sig i och viss ommöblering har gjorts. Det har gjort att några lärmiljöer har gjorts mer centrala vilket medför att personal är mer närvarande och stöttande vid ev konflikter. Trånga utrymmen kommer alltid att finnas, vi jobbar för att utöka leken/tillföra något eller erbjuda annat.
- Buskage utomhus – närvarande och stöttande pedagoger som uppmärksammar vad som sker. Det har noterats att några barn tycker att det är kul/spännande att ta sig ner bland buskarna och sen upplever obehag när de ska ta sig därifrån. Då finns pedagogerna är nära så kan de stötta barnen utifrån deras olika förmågor vilket ger en trygghet och självsäkerhet hos barnen.

De här områdena fortsätter vi arbeta med under detta läsåret:

Vi fortsätter att vara uppmärksamma på vad som händer runt toaletter och hallar, det är alltid aktuellt även om åtgärder under året har vidtagits med goda resultat.

Kartläggning

För att hitta och identifiera områden där barnen riskerar att utsättas för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier undersöker vi förskolans miljö på följande sätt:

- Enkäter
- Intervjuer med enskilda barn och i grupp
- Trygghetsvandringar tillsammans med barn i lokaler, på gårdar o.s.v.
- "Incidentrapporter" – anmälningarna till huvudman om kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.
- Genomgång av rutiner och regler i form av regelbundna veckomöten och APT där avvikelser tas upp med syfte till åtgärder.
- Vuxennärvaron enligt schema och Tempus med syfte att synliggöra närvaro och bemötande.
- Förskolornas kvalitetsrapporter
- Vårdnadshavares svar på utbildningsenkät

Verksamhetens analys efter kartläggningen

Vi har identifierat några områden i vår verksamhet som riskområden. För att förebygga att kränkande handlingar sker kommer vi under året att arbeta för att det inte ska uppstå problem på dessa områden. Syftet med vårt förebyggande arbete att barnens miljö ska bli trygg och säker.

Detta har vi identifierat:

Vissa utrymmen på förskolan verkar av barnen inte vara lika inbjudande för aktiviteter pga mörker bla.

Några av barnen på yngre-barns avdelningen har uttryckt en önskan om att vuxen är med på toaletten, kan det bero för stora krav eller på att miljön är obehaglig?

I samband med corona då vårdnadshavare inte fått gå in i lokalerna har det inneburit att personal ibland behöver lämna barngruppen i angränsande rum för att vara behjälplig vid hemgång.

När man är ensam pedagog kvar kan det bli trångt i hallen då man inte kan gå in med barnen i omgångar.

Det här kommer vi att göra för att förebygga kränkningar i vår verksamhet

Uppmärksammas risk/plats som upplevs som otrygg och där kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier kan ske	Detta ska vi göra under året för att förebygga att det inträffar	Ansvariga för att åtgärderna genomförs	Datum när åtgärderna följs upp	Datum för utvärdering
Inget barn ska uteslutas, exkluderas utifrån kön eller ålder	Dialoger om ett normmedvetet förhållningssätt ska genomföras ur framförallt ett jämställdhetsperspektiv	Alla på förskolan med initiativ från ledningen och ev arbetsgrupp	Februari -22	Maj -22
Vissa lekutrymmen, toaletter/skötrum	Båda avdelningarna ser över vilka åtgärder som behöver göras på resp avdelning och åtgärdar det, samt dokumenterar i avdelningens egen plan mot kränkande.	Alla i resp arbetslag	Februari -22	Maj-22

När personal får kännedom om att ett barn utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier hanterar vi det på följande sätt

Upptäcka – steg 1

Alla vuxna som arbetar i förskolan får kännedom om att något inträffat där ett barn upplever sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier ingriper för att stoppa det som sker. Har händelsen redan utspelats tar den vuxne som får informationen reda på mer fakta, vad som hänt och eventuellt vilka som varit inblandade i händelsen.

Anmäla – steg 2

Personalen anmäler snarast det som inträffat till förskolans rektor eller till biträdande rektor antingen via samtal/ möte eller e-post. Information om händelsen via e-post ska inte innehålla personuppgifter. Rektor alt biträdande rektor ska informeras samma dag eller senast dagen efter att händelsen kommit till personalens kännedom. Ev ska även övriga i arbetslaget informeras om vad som har hänt.

Bedömning – steg 3

Rektor eller biträdande rektor gör en bedömning av det som hänt för att kunna besluta om vem som är lämplig att utreda det som inträffat. Rektor eller biträdande rektor anmäler det som inträffat till Norrtälje kommun som är huvudman för verksamheten senast en vecka efter att efter att händelsen kommit till rektors/biträdande rektors kännedom. Innan anmälan kan göras till Norrtälje kommun kontaktas områdets chefssekreterare för att tillhandahålla ett diarienummer.

Utredningen – steg 4

När utredningen påbörjas innebär det att den som ansvarar för utredningen **tar reda på vad som har hänt**. Så fort de inblandande tillfrågas om vad som hänt har en utredning påbörjats. Utredningen syftar till att ta reda på vad som hänt och ge förslag till åtgärder som behövs för att det inte ska hända igen. Barnet som blivit utsatt ska återfå en trygg och säker vistelse på förskolan. Utredningarna dokumenteras och diarieförs enligt diarienummer (se rutin ovan)

Uppföljning– steg 5

Utredningen följs upp inom två veckor. Om det visar sig att barnet fortsatt utsätts för kränkningar beslutar förskolan om andra mer kraftfulla åtgärder för att få kränkningarna att upphöra. Även de nya åtgärderna följs upp och arbetet fortsätter ända tills barnets situation har förbättrats.

Förskolans rektor är alltid ansvarig för utredningen och uppföljningen, om ett barn upplever sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier. En utredning kan ändå genomföras av alla vuxna i förskolan som till exempel biträdande rektor, förskollärare, barnskötare eller annan personal.

Alla barn/elever som varit inblandade i en händelse har rätt att tas om hand av personal oavsett om barnet/eleven blivit utsatt för kränkningar eller om hen har utsatt en kamrat för kränkande handlingar.

Bilaga 1

Definitioner av kränkande behandling enligt skollagen (2010:800) kap. 6

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker en ett barn eller en elevs värdighet och som *inte* har något samband med diskrimineringsgrunderna.

Ett barn eller en elev kan utsättas för kränkande behandling genom att:

- Hen får höra nedsättande, förnedrande och sårande kommentarer om till exempel sitt utseende, sin kropp och så vidare. Det kallas för verbala kränkningar.
- Hen blir utfrysad, hånad, ironiserad över, eller får förnedrande kommentarer på sociala medier. Det kallas för psykiska kränkningar.
- Hen blir utsatt för fysiskt våld genom till exempel slag eller knuffar. Det kallas för fysiska kränkningar.

Begreppet mobbning används inte i lagstiftningen men definieras av Skolverket som "en situation där ett barn/elev blir utsatt för upprepade kränkningar eller trakasserier".

Definitioner av trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Trakasserier är kränkande handlingar som kränker ett barn eller en elevs värdighet och som *har* ett samband med diskrimineringsgrunderna.

Ett barn eller en elev kan utsättas för trakasserier genom att till exempel:

- Hen kallas för n-ordet, blatte eller bög.
- Hen utesluts ur kamratgruppen på grund av sin religiösa tillhörighet
- Hen blir utsatt för fysiskt våld genom till exempel slag eller knuffar på grund av sin funktionsnedsättning

För att en handling ska definieras som kränkande behandling (mobbning) eller trakasserier krävs att handlingen utförs medvetet och med avsikt att tillfoga någon annan skada eller obehag.

Definitioner av sexuella trakasserier enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Sexuella trakasserier är handlingar som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som är av sexuell natur.

Ett barn eller en elev kan utsättas för sexuella trakasserier genom att till exempel:

- Hen får höra kommentarer om sin kropp som är av sexuell natur.

- Hen blir "uthängd" och förnedrad med bilder och kommentarer av sexuell karaktär som publiceras på sociala medier.
- Hen blir berörd kroppsligen på ett sätt som uppfattas vara sexuellt eller tvingad till handlingar av sexuell karaktär.

Bilaga 2

Diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567)

Den som bedriver utbildning och alla de som arbetar i våra förskolor och skolor är förbjudna att diskriminera barn och elever som deltar i eller söker till våra verksamheter. Med diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas genom att barnets rättigheter inte tillgodoses, eller att barnets rättigheter inskränkts i förhållande till övriga barns möjligheter.

Hur diskriminering kan gå till

Direkt diskriminering

Ett barn, en elev eller en grupp av barn/elever missgynnas genom att en vuxen på skolan behandlar barnet/eleven sämre än hur övriga barn/elever behandlas. Missgynnandet har samband med någon/några av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Ett barn, en elev eller en grupp av barn missgynnas genom förskolans/skolans regler är framtagna på ett sätt som framstår som neutrala men i verkligheten missgynnar en kategori av barn/elever. Personalens förhållningssätt, jargong, språkbruk eller den rådande kulturen kan också innebära ett missgynnande för en grupp av barn/elever. Missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna.

Bristande tillgänglighet

Ett barn eller en elev med en funktionsnedsättning missgynnas genom att åtgärder som behövs för tillgängligheten inte genomförs. Barnet eller eleven har rätt att komma i en jämförbar situation som övriga, utifrån skäliga krav i lag och annan författning. Hänsyn måste tas till ekonomiska och praktiska förutsättningar, varaktighet, omfattning och andra omständigheter av betydelse.

Trakasserier

Ett uppträdande som kränker ett barn eller en elevs värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Sexuella trakasserier

Ett uppträdande som kränker ett barn eller en elevs värdighet och kränkningen är av sexuell natur.

Instruktioner att diskriminera

En vuxen på skolan har fått instruktioner av sin chef eller av någon som den vuxne står i ett lydnds- eller beroendeförhållande till som innebär att ett barn eller en elev missgynnas genom direkt eller indirekt diskriminering.

Diskrimineringsgrunderna

1. Kön – att någon är man eller kvinna
2. Könsoverskridande identitet eller uttryck – att någon inte identifierar sig som man eller kvinna eller på ett annat sätt uttrycka att hen tillhör ett annat kön än det som tilldelats vid födseln.

3. Etnisk tillhörighet – nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknade förhållande
4. Funktionsnedsättning – varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga.
5. Sexuell läggning – homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning
6. Ålder – uppnådd levnadslängd
7. Religion- och annan trosuppfattning – olika religiösa åskådningar eller andra trosuppfattningar som till exempel ateism.

Bilaga 3

Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling

I arbetet med att upprätta, följa upp och utvärdera planen mot kränkande behandling ska barn och elever medverka. Deltagandet ska anpassas efter barnens ålder och mognad. Detta regleras i skolförordningen (2006:1083)

Samband mellan skollagens och diskrimineringslagen i upprättandet av planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

I skollagens kapitel 6, 10 § anges att om ett barn eller en elev utsätts för trakasserier eller sexuella trakasserier ska personal i förskolan/skolan hantera det på samma sätt som då ett barn/elev utsätts för kränkande behandling.

I diskrimineringslagen kapitel 2, 7 § anges att om en utbildningsanordnare får kännedom om att ett barn, elev eller studerande anser sig utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier är utbildningsanordnaren skyldig att utreda omständigheterna och om det krävs vidta åtgärder för att förhindra fortsatta trakasserier. I diskrimineringslagens kapitel 3, 18 § anges att utbildningsanordnaren ska ha riktlinjer och rutiner för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Dessa ska följas upp och utvärderas.

Förbud mot repressalier

Ett barn eller en elev som berättar om att en kamrat utsätts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier får inte utsättas för repressalier. Det gäller också för de barn/elever som deltar i utredningar. Med repressalier menas att det är förbjudet att straffa eller hota om att straffa ett barn eller en elev som bidrar till att kränkande handlingar kommer till personalens kännedom. Förbudet regleras i skollagen och i diskrimineringslagen (skollagen kapitel 6, 11 §, diskrimineringslagen kapitel 2, 19 §)

Bilaga 4

Tips på information och material som verksamheter kan använda i sitt förebyggande arbete

Polisen

[Utbildningsmaterial | Polismyndigheten \(polisen.se\)](https://www.polisen.se/utbildningsmaterial)

Skolverket

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

Rädda Barnens handbok ”Stopp! Min kropp!”

<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/foralder/stopp-min-kropp/>

Stiftelsen Allmänna Barnhuset/Publikationer

<https://www.allmannabarnhuset.se/produkter/sexuella-overgrepp/>

RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) ”Sexuella trakasserier i skolan”

<https://www.rfsu.se/sex-och-relationer/for-pedagoger-och-yrkesverksamma/rfsu-material/>

Barnombudsmannen ”Välkommen till verkligheten – barn och unga om samhällets stöd vid kränkningar och trakasserier i skolan”

<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/valkommen-till-verkligheten.pdf>

Barn- och elevombudet ”Arbetar mot kränkningar och mobbning”

<https://beo.skolinspektionen.se/>

SKR (Sveriges kommuner och Regioner) ”Handlingsberedskap vid misstanke om brott mot barn i förskolan”

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-343-7.pdf?issuusi=ignore>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

- ”Unga berättar om nätkränkningar och näthat”
<https://www.mucf.se/kortfilmer-unga-berattar-om-natkrankningar-nathat>
- ”Inte ditt fel”
<http://www.mucf.se/publikationer/inte-ditt-fel>
- Våldsförebyggande arbete:
<https://www.mucf.se/valdsforebyggande-arbete>
- ”Youmo i praktiken- vägledning att prata med unga nyanlända om frågor som rör hälsa, sexualitet och jämställdhet”
<https://www.mucf.se/publikationer/youmo-i-praktiken>

Jag vill veta ”Brott på internet”

<https://www.jagvillveta.se/14-17-ar/vad-har-hant/brott-pa-internet>

Brottsoffermyndigheten – information om samtyckeslagen

<https://www.frivilligtsex.se/>

